

مقبره برخی اصحاب پیامبر (ص) در بقیع

او از یاران پیامبر، حضرت علی، امام حسن، امام حسین و امام سجاد بود. مدتی کوتاهی نیز امام باقر را درک کرد اما پیش از امامت ایشان درگذشت. عمر طولانی داشت.

او از یاران پیامبر، حضرت علی، امام حسن، امام حسین و امام سجاد بود. مدتی کوتاهی نیز امام باقر را درک کرد اما پیش از امامت ایشان درگذشت. عمر طولانی داشت. او اولین کسی بود که قبر امام حسین علیه السلام را در چهلمین روز شهادت ایشان زیارت کرد و بسیار گریست.

علاوه بر امام حسن علیه السلام، امام سجاد علیه السلام، امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام، تعداد زیادی از اصحاب و یاران پیامبر اکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم در قبرستان بقیع دفن شده اند که قبر آنان نیز توسط رژیم وهابی آل سعود با خاک یکسان شده است.

گزارش شیعه آنلاین، نگاهی گذرا دارد به برخی از این اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و آنان را به طور خلاصه معرفی می کنیم.

عثمان بن مظعون: نام کامل وی «أبو السائب عثمان بن مظعون بن حبيب بن وهب بن حذافة بن جمح بن عمرو بن هصيص بن كعب بن لؤی بن غالب الجُمحی القرشی» است. در عصر جاهلیت عرب متولد شد. در آن زمان ظلم و جور همه جا را فرا گرفته بود و هیچ کسی به حقوق بشر کمترین احترام را نمی گذاشت اما تاریخ شهادت می دهد که «عثمان بن مظعون» مانند هم دوره ای های خود نبود و رفتار و کردار آنان را نداشت بلکه با تکیه بر عقل و خرد خود، زندگی عقلایی و حکمایی داشت به گونه ای که او را از «حکیمان عرب» در زمان خود می شناختند. وی چهاردهمین مردی بود که در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به دین مبین اسلام گروید. او اولین فرد از مهاجرین بود که به دین مبین اسلام روی آورد و از مسلمانانی بود که به حبشه هجرت کرد و سپس به مدینه منوره رفت. همچنین اولین فرد از مهاجرین بود که در قبرستان بقیع دفن شد. از صفات بارز وی شجاعت بود و در نصرت حق لجباز بود. روزها همیشه روزه بود و شب ها را قیام می کرد و به عبادت می پرداخت. وقتی از دنیا رفت، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم پیکر او را در آغوش گرفت و برایش گریه کرد. هنگامی که از رسول خدا پرسیدند «کجا دفنش کنیم؟» ایشان فرمود: بقیع. سنگ لحد او را پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم گذاشت و علامتی بر روی قبرش نهاد تا هرکسی از نزدیکانش که می میرد در نزدیکی وی دفنش شود. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم همچنین پس از دفن بر روی قبر او کمی آب ریخت و دستور داد بر روی قبر وی تکه پارچه ای پهن کنند. رسول خدا هر از چند گاهی بر سر قبر وی حاضر می شد. گفته می شود وقتی «ابراهیم» فرزند رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم درگذشت، پیامبر فرمود: به افراد صالح و نیکوکار گذشته همچون عثمان بن مظعون ملحق شو. تاریخ دانان متفق القول هستند که پیش از دفن کردن عثمان بن مظعون، بقیع قبرستان نبود. قبر وی در اوایل قبرستان بقیع، در نزدیکی قبر دختران پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم قرار دارد. برخی افراد می گویند قبر او در انتهای بقیع است در حالی که روایت ها حاکی از آن است که قبری که در انتهای بقیع است به «عثمان بن عفان» خلیفه سوم اهل سنت اختصاص دارد.

محمد بن حنفیه: فرزند امام علی علیه السلام است. مادرش «خوله الحنفیه» نام داشت از قبیله «بنی حنیفه». از اقل ترین و شجاع ترین مردان زمان خود بود. پرچم امام علی علیه السلام در جنگ جمل در دست وی بود. از او پرسیدند که حسادت نمی کنی و ناراحت نمی شود که پدرت این مسئولیت را در جنگ به تو داد و به امام حسن و امام حسین علیهما السلام نداد؟ گفت: آن دو برادرم چشمان پدرم بودند و من دست راست او، لذا با دست راست خود از دو چشم خود حفاظت کرد. در زمان قیام مختار در کوفه، ابن زبیر که حکومت می کرد، «محمد بن حنفیه» و گروهی از بنی هاشم را به بهانه عدم بیعت با او بازداشت کرد و می خواست آنان را در آتش بسوزاند. «بن حنفیه» نامه ای به مختار نوشت و از او نصرت خواست، مختار هم لبیک گفت و ارتش از کوفه فرستاد و هنگامی که ارتش به مکه وارد شد شعار «یا لثارات الحسین» سردادند و زندان را در هم شکستند و از «بن حنفیه» و دیگران خواستند که در جنگ علیه «ابن زبیر» شرکت کنند، «بن حنفیه» گفت: جنگ در حرم الله (مکه مکرمه) را حلال نمی دانم. امام علی علیه السلام هنگامی شهادت خود به امام حسن علیه

السلام توصیه کرد که مواظب برادرش «محمد بن حنفیه» باشد و گفت: تو میدانی که چقدر من او را دوست دارم. «محمد بن حنفیه» در سال 81 هجری در حالی که 65 سال سن داشت، در دوران خلافت «عبدالملک بن مروان» درگذشت.

صفیه و عاتکه (دو تن از عمه های پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم): قبر این دو بزرگوار در بخش چپی قبرستان بقیع، در نزدیکی درب ورود و در 15 متری قرار دارد. محل دفن آنان «بقیع العمات» نام دارد و نزد همه مشهور است. صفیه دختر عبدالمطلب بود. از صفات وی شجاعت و شهامت بود. در جنگ احزاب یهودیان بنی قریظه وارد احد شدند و به زنان مسلمان حمله کردند. صفیه یکی از مردان یهودی را کشت. او در جنگ احد نیز که متوجه ورود یک یهودی برای تجسس به میان مسلمانان شد، از «حسان بن ثابت» خواست تا آن یهود را بکشد، «حسان» ترسید از همین رو خود صفیه دست به کار شد و آن مرد یهودی را کشت. در همان جنگ نیز چندین تن از دشمنان اسلام را از پای درآورد. اما در مورد صبر وی گفته می شود وقتی خبر شهادت برادرش حمزه را شنید گفت: این برای خداوند کم است، راضی به رضای خداوند متعال هستیم. سپس بر او نماز میت خواند و گفت: إنا لله وإنا إليه راجعون. صفیه در سال 20 هجری در سن 73 سالگی درگذشت.

عاتکه: او نیز دختر عبدالمطلب بود. پس از اسلام از مکه به مدینه هجرت کرد. او در زمان جاهلیت با «أبو أمیه بن المغیره المخزومی» ازدواج کرده بود و از وی صاحب دو پسر بنام «عبدالله» و «زهیر» و یک دختر بنام «قریبه» شد. گفته می شود که او پیش از جنگ بدر در خواب دید که سوار بر اسب است و از کوه «أبو قبیس» به پایین پرتاب شد، محل پرتاب شدنش در خواب بر کنار کعبه بود. خواب او محقق شد. او در جنگ بدر در حادثه ای مشابه در کنار کعبه به زمین خورد. او در کنار خواهرش صفیه دفن شد. گفته می شود یکی دیگر از عمه های پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بنام «جمانة بنت عبدالمطلب» نیز در کنار آنان دفن است.

إبراهیم فرزند رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: او از همسر رسول خدا بنام «ماریا القبطیة» است. در سال هفتم هجری متولد شد. به پیامبر که خبر دادند صاحب فرزند شده فرمود او را ابراهیم می نامم. روز هفتم ولادتش پیامبر دستور داد موی او را بتراشند. در حالی که تنها یک سال و نیم سن داشت درگذشت. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم دستور داد او را در بقیع در کنار «عثمان بن مظعون» دفن کنند.

فاطمة بنت أسد (مادر امام علی علیه السلام): نام کامل او «فاطمة بنت أسد بن هاشم بن عبد مناف بن قصی» بود. وی اولین زنی بود که با پای پیاده از مکه به مدینه هجرت کرد تا نزدیک رسول خدا باشد. وی از زنانی بود که همواره پیامبر را در آغوش می گرفت و از مربیان وی بود. با فرزند امام علی علیه السلام به مدینه هجرت کرد. وی به صلابت ایمان شهرت داشت و از توحید خدا دست بر نمی داشت. هیچگاه به بتی سجده نکرد زیرا می گفت این بت حتی نمی تواند برای خود کاری بکند. همواره و در تمام امتحان ها سر بلند بیرون می آمد در حالی که بسیاری از افراد در آن خود را باختند. هیچ لقمه و یا غذای حرامی نخورد و همین امر موجب شد که شرف ولادت امیر المؤمنین علی علیه السلام به او داده شود. او از اولیاء خداوند بود. تا آخر عمر هم همین طور بود تا اینکه درگذشت و پیامبر خودش برایش سنگ لحد را گذاشت و درون قبر بر بالای سرش قرآن تلاوت کرد. از پیراهن خود برایش کفن درست کرد و سپس بر بالای قبر برایش نماز میت خواند و فرمود: هیچ کسی از فشار قبر در امان نخواهد بود مگر فاطمه بنت اسد. همین حرف کافی است تا شأن و منزلت این بانوی بزرگوار را بدانیم. از رسول خدا که پرسیدند چرا از پیراهن خود برایش کفن درست کردی گفت: تا انشاءالله بدنش به آتش جهنم نرسد. قبرش در بقیع در نزدیکی قبر چهار امام معصوم علیهم السلام و در کنار قبر «عباس بن عبدالمطلب» قرار دارد.

عباس بن عبدالمطلب: نام کامل او «عباس بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مره» بود. کنیه اش «أبو الفضل» است. سی سال قبل از «عام الفیل» در مکه متولد شد. مادرش «نفیله بنت خیاب» نام داشت. او عموی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است. او از چهره های سرشناس و اشراف مکه به شمار می رفت. زمین مسجد الحرام مال او بود. بارها از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به شدت دفاع کرد و علاقه زیادی به برادر زاده اش یعنی حضرت علی علیه السلام داشت. مدتی پیش از فتح مکه به مدینه هجرت کرد و هنگام فتح مکه در کنار رسول الله بود. بیعت کردن با عمر بن

خطاب را به شدت رد کرد و برای بیعت با امیر المؤمنین علی علیه السلام اعلام آمادگی کرد. از افرادی بود که بر حضرت فاطمه سلام الله علیها نماز خواند. اواخر عمرش نابینا شد. در روز اول ماه رمضان سال 32 هجری درگذشت. فرزند عبدالله با کمک حضرت علی علیه السلام غسلش دادند و در بقیع دفن شد. قبرش نزدیک به قبر چهار ائمه معصوم قرار دارد.

همسران پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم: بجز حضرت خدیجه سلام الله علیها که قبرش در مکه است و «میمونه» که قبرش در منطقه «سرف» در 10 کیلومتری مکه مکرمه قرار دارد، قبر دیگر همسران پیامبر در کنار یکدیگر و در نزدیکی قبر دختران پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و در نزدیکی قبر «عقیل» برادر حضرت علی علیه السلام است. زنان پیامبر از جمله صفیه، ام حبیبه، جویریّه، ام سلمه، زینب، الهلالیه، حفصه، سوده، عایشه در بقیع در کنار یکدیگر است.

حضرت ام البنین همسر امیرالمؤمنین علیه السلام: او مادر حضرت عباس علیه السلام است. به اخلاص و مهربانی شهرت داشت. چهار فرزند خود را در دفاع از امام حسین علیه السلام هدیه داد و در کربلا به شهادت رسیدند در حالی که او کاملاً از سرنوشت آنان راضی بود. وقتی خبر شهادت فرزندان را به او دادند، در مورد حال امام حسین پرسید، وقتی خبر شهادت ابا عبدالله را شنید، نوه اش که در آغوش داشت، از دستش بر زمین افتاد. اسمش فاطمه بود اما از همسرش امیرالمؤمنین علیه السلام خواست با این نام او را صدا نزد تا امام حسن و امام حسین اذیت نشوند. مهربانی او به این دو امام نیز معروف بود. در منطقه «العمات» دفن شده است.

عقیل بن ابی طالب: قبر عقیل بن ابی طالب دست راست و قبر عبدالله بن جعفر الطیار دست چپ قرار دارد. عقیل یکی از برادران امیرالمؤمنین است. او 20 سال از حضرت علی علیه السلام بزرگ تر بود. در سال 33 قبل از هجرت از «فاطمه بنت اُسد بن هاشم بن عبد مناف» متولد شد. رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم او را بطور ویژه دوست داشت. در علم انساب اطلاعات زیادی داشت یعنی افراد، پدران و اجداد آنان و نیز قبایلشان را به خوبی می شناخت. گفته می شود در این علم به قدری قهار بود که حضرت علی علیه السلام از او خواست برایش همسری پیدا کند که از او صاحب فرزندی قدرتمند شود که در اعراب بی نظیر باشد. او ام البنین مادر حضرت عباس علیه السلام را انتخاب کرد. پدر و اجداد ام البنین به قدرت و شجاعت شهرت داشتند. عقیل در سال 50 هجری درگذشت و در بقیع دفن شد. پس از او بیشتر بنی هاشم در کنار وی دفن شدند. بر روی قبر بلندی و علامتی بود اما توسط وهابیون تخریب شد.

محمد بن زید: او نوه امام زین العابدین علیه السلام است و در کنار «عقیل بن ابی طالب» دفن شده است.

عبدالله بن جعفر الطیار: بزرگ ترین فرزند پدرش بود در حبشه متولد شد. اولین مسلمانی بود که در سرزمین حبشه متولد شد. همسرش زینب دختر علی علیه السلام است یعنی او داماد امیرالمؤمنین بود. در دوران خلافت حضرت علی علیه السلام نزد ایشان وظیفه نویسندگی را داشت. پس از شهادت پدرش در جنگ مؤته، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم او را در آغوش گرد و گفت: عبدالله خلّقا و خلّقا شبیه من است. او سال ها در کنار پیامبر بود و احادیث زیادی را از ایشان حفظ کرد. سال ها در کنار عمویش حضرت علی علیه السلام و پسر عموهایش امام حسن و حسین علیهما السلام نیز بود و از آنان علم زیادی فراگرفت و در جنگ هایی همچون جمل، صفین و نهروان در کنار امیرالمؤمنین بود. در این جنگ ها یکی از فرماندهان بود. ثروت زیادی داشت و یکی از دست و دلباز ترین مسلمانان زمانه خود بود. داستان های بسیار زیادی از کرم و دست و دلبازی وی وجود دارد. مدتی زیادی از

پسر عموی خود امام حسین علیه السلام بی خبر بود. وقتی خبر شهادت ایشان و فرزندان خود یعنی «#عَوْن و «#مُحَمَّد را به او رساندند خیر غمگین شد. در سال 80 هجری و در سن 84 یا 85 سالگی درگذشت یعنی در دوران خلافت «#عبدالملک بن مروان. امام سجاد و امام باقر علیهما السلام بر پیکر وی نماز میت خواندند.

اسماعیل فرزند امام صادق علیه السلام: نام کامل وی «#إسماعیل بن جعفر الصادق بن محمد الباقر بن علی زین العابدین بن الحسین بن علی بن ابی طالب و کنیه اش «#أَبُو مُحَمَّد و لقبش «#الوَفِی بود. او از فاطمه همسر اول امام صادق علیه السلام در مدینه بین سال های 100 تا 103 هجری متولد شد. فاطمه دختر حسین پسر حسن بن علی علیه السلام بود. قبر اسماعیل در کنار شهدای احد قرار دارد. فرقه اسماعیلیه منسوب به وی است. در سال 133 در منطقه العُریض در نزدیکی مدینه درگذشت. زمان وفات وی پدرش امام صادق زنده بود و برای او بسیار غمگین شد.

مقداد بن عمرو: نام کاملش «#مقداد بن عمرو بن ثعلبة بن مالک بن ربیعة بن عامر بن مطرود البهرائی بود. در سال 24 قبل از بعثت در حضرموت متولد شد. مهارت خاصی در شمشیر زدن و جنگیدن داشت و شهرتش به شجاعت و دلیری بود. دارای اخلاق بسیار خوبی نیز بود. تلاش گر و صبور بود و قلب مهربانی داشت. حتی با بدترین دشمنان نیز با مهربانی برخورد می کرد. ایمانی قوی و اراده بسیار آهنین داشت و به هیچ وجه نمی لرزید. همین بس که در وصف او گفته اند: «#کسی باقی نماند که مقاومت کند و بایستد مگر مقداد زیرا دارای قلبی آهنین است». او اولین اسب سوار اسلام و از فضلاء و افراد نجیب و بزرگان و برگزیدگان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بود. هنگام دعوت شدن برای جهاد فوراً لبیک می گفت. در همه جنگ ها در کنار پیامبر بود. ابن مسعود در کتاب خود می نویسد: یکی از هفت نفر اولی که به دین مبین اسلام گروید مقداد بود اما اسلامش را پنهانی می کرد. در سن 70 سالگی و در سال 33 هجری درگذشت، یعنی پس از فتح مصر.

جابر بن عبدالله الانصاری: نام کاملش «#أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ الْخَزْرَجِيُّ بود. در سال 16 قبل از هجرت متولد شد. در شب تاریخی که اهل یثرب با پیامبر عهد و پیمان بستند، او نیز به همراه پدرش حضور داشت. بیعت آنان با پیامبر به بیعت عقبه دوم شهرت یافت. هنگام ورود پیامبر به مدینه، جابر نیز همراه ایشان بود و در تمام جنگ ها در کنار ایشان جنگید. هیچ گاه از دفاع کردن از پیامبر دست نکشید، همچنین هیچ گاه پشت حضرت علی علیه السلام را خالی نکرد. به همه اهل بیت علیهم السلام علاقه داشت. «#أَبُو زَبِیر در وصف او می گوید: جابر را دیدم که بر عصای خود تکیه کرده و در مجالس مختلف مدینه می چرخد و به همه می گوید: «#عَلِیٌّ خَیْرُ الْبَشَرِ، فَمَنْ أَبَى فَقَدْ كَفَرَ، یا معشر الأنصار، أدَّبُوا أولادکم علی حبِّ علی، فَمَنْ أَبَى فَلینظر فی شأن أمّه» ترجمه: علی بهترین بشر است، هر کسی انکار کند کافر است، فرزندان خود را بر حب علی تربیت کنید، هر کسی مخالفت کرد منتظر باشد. او از یاران پیامبر، حضرت علی، امام حسن، امام حسین و امام سجاد بود. مدتی کوتاهی نیز امام باقر را درک کرد اما پیش از امامت ایشان درگذشت. عمر طولانی داشت. او اولین کسی بود که قبر امام حسین علیه السلام را در چهلمین روز شهادت ایشان زیارت کرد و بسیار گریست. ائمه علیهم السلام به معرفت و جایگاه والای وی اذعان کرده اند. قرآن را با عمق زیاد می شناخت. تفسیر آن را نیز به خوبی می دانست. از معدود افرادی بود که از همان ابتدا به معاد و موضوع بازگشت ایمان داشت زیرا آیه شریفه «#إِنَّ الَّذِیْ قُرْضَ عَلَیْکَ الْقُرْآنَ لَرَاکَ إِلَى مَعَادٍ را به خوبی درک کرده بود. کتب تاریخی کمتر افرادی از قرن اول هجری را معرفی می کند که به مسأله رجعت ایمان داشته اند. او در جنگ بدر و 18 جنگ در کنار پیامبر بود. در جنگ صفین نیز در کنار علی علیه السلام بود. در سال 78 هجری درگذشت.

شهدای الحرة (احد): الحرة نام منطقه ای در مدینه منوره بود که ارتش یزید بن معاویه به آنجا آمد تا با اهل مدینه که راضی به بیعت با وی نبودند، بجنگد. حمله وحشیانه ای به اهالی این منطقه کردند و جنایت های بسیاری رخ داد. در آن حمله هفت هزار تن از مهاجرین و انصار از صحابه، تابعین و حافظان قرآن و تعداد زیادی از بنی هاشم و غیره به شهادت رسیدند. سپس اموال آن اهالی را به تاراج بردند و مردمش را برده گرفتند. بسیاری از شهدای الحرة در بقیع در کنار شهدای جنگ احد که در همین جا دفن شده اند، دفن گردیدند. دیواری اطراف قبر آنان را گرفته و مشخص شده است.

از دیگر افرادی که در قبرستان بقیع دفن هستند، فرزندان و نوه های امام سجاد، امام باقر، امام صادق، امام کاظم علیهم السلام و «#زید بن الأرقم هستند. «#حمیده و «#رُقِیة دو همسر «#مسلم بن عقیل و برادرش «#عبدالرحمن و نیز «#الحسن المثنی، و همچنین «#حسان بن ثابت، و «#جعفر بن الحسن علیه السلام، و «#سهل بن سعد الساعدی، و نیز «#أسامة بن زید و غیره در این قبرستان مدفون هستند.